

ROVANIEMEN HOVIOIKEUS

Valtakatu 10-12, 96200 Rovaniemi
 Puh. 029 56 41800, Fax 010 364 1857
 rovaniemi.ho@oikeus.fi

28.5.2013

62/2013

Oikeusministeriö

[<NIMEN LISÄOSA>](#)

PL 25

00023 Valtioneuvosto

Asia

Rovaniemen hovioikeuden lausunto hallituksen esityksen luonnoksesta laeiksi lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain, riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Viite

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 20.5.2013 OM 1/31/2010

Rovaniemen hovioikeus esittää lausuntonaan seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi asiakohdassa mainittuja lakeja. Lakiehdotuksista hovioikeudella ei ole huomautettavaa ja jäljempänä mainituin perusteiden hovioikeus kannattaa lakiehdotusten hyväksymistä mahdollisimman pian voimaan tuleviksi.

Hovioikeus kannattaa hallituksen esityksessä ehdotettua asiantuntija-avusteisen huoltoriitojen sovittelutoiminnan vakinaistamista koko maahan kaikkiin kärjäoikeuksiin. Rovaniemen hovioikeuspiiristä Oulun kärjäoikeus on ollut jo kokeiluvaiheessa alusta pitäen mukana asiantuntija-avusteisessa huoltoriitojen sovittelussa ja uusina kärjäoikeuksina kokeiluun ovat myöhemmin osallistuneet Kemi-Tornion kärjäoikeus ja Lapin kärjäoikeus. Rovaniemen hovioikeuspiirin tuomioistuinten laatutyössä huoltoriitojen sovittelutoiminta samoin kuin riita-asioiden tuomioistuinsovittelu muutenkin ovat nyt ja lähivuosina laateemoja ja siten myös hovioikeuspiirin kärjäoikeuksien kehitystyön painopistealueita. Vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien kehittäminen ja niiden käyttöalan laajentaminen ovat selkeitä kehittämisalueita myös oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2013 - 2025. Niukkenevat budjettinäykymät edellyttävät erilaisten "selviytymiskeinojen" etsimistä ja juuri tässä katsannossa sovittelutoiminnan kehittäminen ja laajentaminen ovat tärkeällä sijalla ei pelkästään huoltoriidoissa vaan ylipäänsä kaikessa tuomioistuinsovittelussa.

Kokeilun tulokset koko maassa ja erityisesti Rovaniemen hovioikeuspiirin kärjäoikeuksissa ovat selvästi osoittaneet, että asiantuntija-avusteisen huoltoriitojen sovittelutoiminnan vakinaistaminen koko maahan on perusteltua. Näin nämä oikeuspalvelut ovat yhdenvertaisesti myös kaikkien kansalaisten saatavilla. Hovioikeus pitää hallituksen esityksen tavoitteita, ehdotuksia ja perusteluita kaikin puolin hyväksyttävänä ja kannatettavana. Erityisesti ehdotuksen taloudellisista ja muista vaikutuksista esitetyt perustelut puhuvat vahvasti huoltoriitojen sovittelutoiminnan valtakunnallistamisen puolesta. Viime kädessä ja

keskeisimmän tavoitteen mukaan sanotunkaltaisella huoltoriitojen tuomioistuinsovittelulla pyritään lapsen edun mukaiseen sovinnolliseen ratkaisuun. Tuomarin, asiantuntija-avustajan ja vanhempien yhteistyömalli parantaa lapsen asemaa oikeudenkäytössä.

Sovittelutoiminnan hinta - laatusuhde on monin verroin parempi ja edullisempi kuin pitkien ja hankalien huoltoriitojen tuomioistuin käsittely, mikä yleensä vain lisää vanhempien välisiä riitaisuuksia ja vastakkainasettelua sekä vähentää vanhempien mahdollisuuksia löytää toimiva huoltoratkaisu myös tulevaisuudessa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että huoltoriitojen tuomioistuinsovittelussa tarvittavien asiantuntija-avustajien järjestäminen säädettäisiin kärjäoikeuden hallinnollisen kanslian sijaintikunnan velvoitteeksi ja että valtio maksaisi järjestämistä vastaavalla kunnalle korvauksen asiantuntijapalveluiden järjestämisestä. Hovioikeus pitää tätä järjestelyä selkeänä ja tarkoituksenmukaisena sekä kaikkien vanhempien yhdenvertaisuutta lisäävänä, koska näin turvattaisiin kaikille vanhemmille asuinpaikasta riippumatta mahdollisuus samantasoihin asiantuntijapalveluihin huoltoriitojen sovittelussa.

Laadun turvaamiseksi hallituksen esityksessä ehdotetaan asiantuntija-avustajien pätevyysvaatimusten kirjaamista lakiin. Lisäksi lakiin kirjattaisiin vaatimus asiantuntija-avustajan täydennys- ja lisäkoulutuksesta sekä tietyistä kokemusvaatimuksista. Näitä lakiin kirjoitettuja pätevyys-, koulutus- ja kokemusvaatimuksia hovioikeus pitää tärkeinä ja asiantuntijapalveluiden laadun varmistamiseksi kannatettavina. Jatkuva täydennyskoulutus on myös tuomareiden osalta varmistettava määrärahaohjauksella ja hyvällä koulutus suunnittelulla ja -toteutuksella.

Hovioikeus painottaa sovittelun nopean järjestämisen tärkeyttä. Sen vuoksi hovioikeus pitää tarpeellisena, että tuomioistuinsovittelulakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan huoltoriitojen sovittelussa tulisi sovittelustunto järjestää säädettyssä, lyhyessä määräajassa (...viipymättä, kuitenkin viimeistään kuuden viikon kuluessa...).

Oulun kärjäoikeudessa kokeilun tulokset ovat olleet sekä määrällisesti että laadullisesti erinomaiset. Kokeilun onnistumiseen on keskeisesti vaikuttanut Oulun kärjäoikeuden johdon, tuomarikunnan ja muun henkilökunnan voimakas sitoutuminen ja myönteinen asenne huoltoriitojen, mutta myös muiden riita-asioiden tuomioistuinsovittelua kohtaan. Sovittelumahdollisuuksien tehokas tiedottaminen (markkinointi) ja hyvä koko oikeushoidon ketjun käsittävä sidosryhmäyhteistyö ovat olleet kokeilun menestystekijöitä. Asianajajakunta ja muut oikeudenkäyntiavustajat ovat olleet esimerkillisesti mukana sovittelutoiminnassa sekä huoltoriidoissa että muissa riita-asioissa. Oulun kärjäoikeudesta saadun tiedon mukaan asiantuntija-avustajat ovat onnistuneet tehtävässään ja tuoneet sovitteluun lisäarvoa. Yhteistyö on tuomarin ja asiantuntija-avustajan välillä toiminut hyvin.

Onnistunut huoltoriitojen sovittelu voi vaikuttaa positiivisesti myös muiden riita-asioiden tuomioistuinsovittelun yleistymiseen ("vipuvaikutus"). Tuomioistuinsovittelussa on vielä runsaasti kehitettävää ja paljon käyttämättömiä mahdollisuuksia. Myös asenteissa sovittelua kohtaan on korjaamisen varaa.

Kaiken kaikkiaan hovioikeus suhtautuu käsillä olevaan hallituksen esitykseen

hyvin myönteisesti. Niukkenevan talouden aikana vaihtoehtoisia konfliktin ratkaisumenetelmiä on koko ajan kehitettävä. Näin rajalliset resurssit voitaisiin kohdentaa nykyistä paremmin sovittelun ulkopuolelle jäävien riitaisten asioiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen. Omalta osaltaan tämä myös mahdollistaisi oikeudenkäyntien nykyistä ripeämmän toteutumisen. Sitä paitsi jos huoltoriidoissa päästään sovinnolliseen ratkaisuun, se vaikuttaa ennen muuta keskeisen tavoitteen eli lapsen edun toteutumiseen sekä vanhempien myönteisiin väleihin ja yhteistyöhön myös vastaisuudessa.

Presidentti

Esko Oikarinen

Kansliapäällikkö

Hannu Gyldén